

OBSAH

ÚVOD	9
1 MIESTO OŠETROVATELSKÝCH KONCEPTUÁLNYCH MODELOV V ŠTRUKTÚRE OŠETROVATELSTVA (Marián Palenčár)	10
1. 1 Kognitívna štruktúra ošetrovateľstva ako vedy	10
1. 2 Paradigma ako fundamentálny stupeň kognitívnej štruktúry ošetrovateľstva	13
1. 2. 1 Horizontálna štruktúra paradigmy	14
1. 2. 2 Vertikálna štruktúra paradigmy	16
1. 2. 2. 1 Naddisciplinárna paradigma	17
1. 2. 2. 2 Disciplinárna paradigma. Metaparadigma ošetrovateľstva	18
1. 3 Poddisciplinárna paradigma. Konceptuálne modely v ošetrovateľstve	22
1. 3. 1 Podstata konceptuálnych modelov. Konceptuálne modely a metaparadigma	23
1. 3. 2 Ošetrovateľské konceptuálne modely a ich klasifikácia	24
1. 3. 3 Štruktúra ošetrovateľských konceptuálnych modelov	26
1. 3. 4 Funkcie ošetrovateľských konceptuálnych modelov	27
1. 3. 5 Ošetrovateľské konceptuálne modely a ošetrovateľské teórie	28
2 ENVIRONMENTÁLNI MODEL NIGHTINGALEOVÉ (Mária Nemčeková, Darja Jarošová)	34
2. 1 Charakteristika období	34
2. 1. 1 Vlivy prostredia, vzdelávanie a začiatok profesionálnej kariéry	34
2. 1. 2 Reformy vo vojenskom zdravotníckom systéme	36
2. 1. 3 Začiatky profesionálnej prípravy v ošetrovateľstve	38
2. 1. 4 Publikačná činnosť	39
2. 2 Myšlienkové predpoklady a východiska	41
2. 2. 1 Empirizmus, racionalizmus	42
2. 2. 2 Pozitivismus, sociologické prístupy, novokantovstvo	45
2. 2. 3 Sociálna filozofia	47
2. 2. 4 Reflexe historických a filozofických východísk v práci Nightingaleovej	47
2. 3 Popis modelu, objasnenie základných pojmov	49
2. 3. 1 Ošetrovateľstvo a ošetrovateľské aktivity	50
2. 3. 2 Prostredie	51
2. 3. 3 Osoba	52
2. 3. 4 Zdravie/nemoc	53
2. 4 Praktické možnosti využitia modelu	54
2. 4. 1 Posudzovanie	54
2. 4. 2 Diagnostika	54
2. 4. 3 Plánovanie	55
2. 4. 4 Realizácia	55
2. 4. 5 Hodnotenie	55
2. 5 Význam a reflexie práce Nightingaleovej v súčasnom ošetrovateľstve	56
3 HENDERSONOVÝ MODEL OŠETROVATELSTVA (Elena Holmanová)	63
3. 1 Charakteristika obdobia, myšlienkové predpoklady a východiská	63

3. 2 Opis modelu, objasnenie základných pojmov	64
3. 2. 1 Osoba	65
3. 2. 2 Ošetrovateľská starostlivosť	66
3. 2. 2. 1 Funkcia sestry ako nezávislého odborníka	66
3. 2. 2. 2 Funkcia sestry ako člena zdravotníckeho tímu, komplementárna funkcia	67
3. 2. 2. 3 Zložky základnej ošetrovateľskej starostlivosti	67
3. 3 Praktické možnosti využitia modelu	68
3. 3. 1 Charakteristika posudzovania	69
3. 3. 2 Diagnostika	70
3. 3. 3 Spôsob plánovania a stanovenia cieľov	70
3. 3. 4 Spôsob vyhodnotenia ošetrovateľskej starostlivosti	71
3. 3. 5 Problematika ošetrovateľského procesu v Hendersonovej práci	73
4 OREMOVEJ KONCEPTUÁLNY RÁMEC SEBAOPATERY (Katarína Žiaková, Elena Holmanová, Juraj Čáp)	76
4. 1 Charakteristika obdobia	76
4. 1. 2 Reflexia ošetrovateľských činností (1950 – 1959)	76
4. 1. 3 Problematika definovania predmetu ošetrovateľstva (1960 - 1970)	76
4. 1. 4 Prenikanie/difúzia modelu do ošetrovateľstva (1971 – 1980)	77
4. 1. 5 Ďalší rozvoj modelu (1981 – dodnes)	77
4. 2 Myšlienkové predpoklady a východiská	78
4. 3 Opis modelu, objasnenie pojmov	79
4. 3. 1 Teória sebaopatery	79
4. 3. 2 Teória deficitu sebaopatery	82
4. 3. 3 Teória ošetrovateľských systémov	82
4. 3. 3. 1 Plne kompenzujúci systém	83
4. 3. 3. 2 Čiastočne kompenzujúci systém	84
4. 3. 3. 3 Podporný-výchovný systém	84
4. 3. 4 Ošetrovateľské vzdelávanie a ošetrovateľská prax	85
4. 4 Základné pojmy metaparadigmatického systému	87
4. 5 Praktické možnosti využitia modelu	90
4. 5. 1 Prvá fáza – ošetrovateľská anamnéza	90
4. 5. 2 Druhá fáza - plánovanie ošetrovateľskej starostlivosti	98
4. 5. 3 Tretia fáza - hodnotenie ošetrovateľskej starostlivosti	99
5 ROYOVEJ ADAPTAČNÝ MODEL (Silvia Kyčinová, Igor Ondrejka)	102
5. 1 Myšlienkové predpoklady a východiská	102
5. 1. 1 Adaptácia, stres a koping	102
5. 1. 1. 1 Psychické aspekty stresovej reakcie	105
5. 1. 1. 2 Mechanizmy psychickej adaptácie	106
5. 1. 2 Adaptácia a koping v Royovej modeli	108
5. 2 Opis modelu, objasnenie základných pojmov	110
5. 3 Praktické možnosti využitia modelu	112
5. 3. 1 Prvá fáza ošetrovateľského procesu	113

5. 3. 1. 1 Fyziologický/fyzický spôsob adaptácie	113
5. 3. 1. 2 Adaptácia pomocou sebakoncepcie a identifikácie v skupine	114
5. 3. 1. 3 Adaptácia pomocou rolovej funkcie	115
5. 3. 1. 4 Spôsob adaptácie pomocou vzájomnej závislosti	116
5. 3. 2 Druhá fáza ošetrovateľského procesu	117
5. 3. 3 Tretia fáza ošetrovateľského procesu	119
5. 3. 4 Štvrtá fáza ošetrovateľského procesu	119
5. 3. 5 Piata fáza ošetrovateľského procesu	120
5. 3. 6 Šiesta fáza ošetrovateľského procesu	121
5. 4 Návrh ošetrovateľskej dokumentácie pre použitie Royovej adaptačného modelu	122
6 KINGOVEJ MODEL OTEVŘENÝCH SYSTÉMOV (Kateřina Ivanová, Mária Zamboriová, Elena Holmanová)	139
6. 1 Charakteristika období, myšlenkové predpoklady a východiská	139
6. 1. 2 Rozbor filozofických (ontologických, epistemologických) východisek	142
6. 2 Definície základných pojmov	146
6. 2. 1 Biologický popis systému	146
6. 2. 2 Psychologický popis systému	147
6. 2. 3 Sociologický popis systému	149
6. 2. 4 Manažerský popis systému	150
6. 2. 5 Ošetrovateľský popis systému	150
6. 3 Popis konceptuálneho rámca Kingovej, objasnenie základných pojmov	152
6. 3. 1 Personálny systém	152
6. 3. 1. 1 Vnímání	153
6. 3. 1. 2 Já	153
6. 3. 1. 3 Růst a vývoj	154
6. 3. 1. 4 Obraz těla	154
6. 3. 1. 5 Prostor	154
6. 3. 1. 6 Čas	155
6. 3. 2 Interpersonálny systém	156
6. 3. 2. 1 Lidská interakce	156
6. 3. 2. 2 Komunikace	158
6. 3. 2. 3 Transakce	159
6. 3. 2. 4 Role	159
6. 3. 2. 5 Stres	160
6. 3. 3 Sociální systém	160
6. 3. 4 Základní pojmy modelu	161
6. 3. 4. 1 Osoba	161
6. 3. 4. 2 Ošetrovateľská péče	162
6. 3. 4. 3 Zdraví	163
6. 3. 4. 4 Prostředí	163
6. 4 Praktické možnosti využitiu modelu	163
6. 4. 1 Charakteristika posudzování	164

6. 4. 2 Způsob plánování a stanovení cílů	165
6. 4. 3 Způsob vyhodnocení – záznam o progresu	166
6. 5 Analýza a hodnocení konceptuálního rámce a teorií	166
7 LEININGEROVÉ TEORIE KULTURNĚ SHODNÉ A ROZDÍLNÉ PÉČE ZALOŽENÉ NA RŮZNORODOSTI A UNIVERZÁLNOSTI (Mária Nemčeková, Lenka Špirudová)	171
7. 1 Charakteristika období, společenská východiska pro vznik a rozvoj teorie	171
7. 2 Myšlenkové předpoklady a východiska	175
7. 2. 1 Premisy teorie a modelu	177
7. 3 Opis modelu, objasnění základních pojmů	178
7. 3. 1 Analýza a vysvětlení modelu transkulturního ošetrovatelství	183
7. 3. 2 Složky teorie a modelu	185
7. 3. 2. 1 Kulturní faktory a sociální struktura	185
7. 3. 2. 2 Systémy péče	185
7. 3. 2. 3 Typy péče	187
7. 4 Praktická aplikace teorie	188
7. 4. 1 Principy transkulturní ošetrovatelské péče	189
7. 4. 2 Postup a zásady pro regulaci praxe transkulturního ošetrovatelství	191
7. 5 Některé omyly a nepochopení transkulturního ošetrovatelství	192
7. 6 Nástin celosvětového rozvoje transkulturního ošetrovatelství (Faktory ovlivňující rozvoj transkulturního ošetrovatelství)	193
8 GORDONOVĚJ FUNKČNÍ A DYSFUNKČNÍ VZORCE ZDRAVÍ (Jana Marečková)	206
8. 1 Charakteristika období, myšlenkové předpoklady a východiska	206
8. 2 Popis a objasnění základních pojmů	210
8. 2. 1 Funkční vzorce zdraví	211
8. 2. 2 Dysfunkční vzorce zdraví	213
8. 2. 3 Potenciální dysfunkční vzorce zdraví	214
8. 3 Ošetrovatelská diagnostika	216
8. 3. 1 Definice ošetrovatelské diagnózy	216
8. 3. 2 Aktuální stav vývoje vzorců zdraví	217
8. 4 Praktické možnosti využití vzorců zdraví implementovaných v doménách NANDA taxonomie II	221
8. 4. 1 Využití při posouzení	221
8. 4. 2 Domény taxonomie II a ohnisko posouzení sestrou	222